

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚ

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kőszívatok viaszadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 15.

Modernizmus és Katholicizmus.

— A VIII. Katholikus Nagygyűlés első nyilvános ülésén
 elmondotta Dr. **Prohászka Ottokár** székesfehérvári
 püspök. —

Az emberiség azon dolgozik, hogy a természet nagyvilágába beleépítse a maga sajátos emberi világot, — világot, mint tudományt s világnézetet, világot, mint a praktikus élet világot. Ezt a munkát a főnállónak kritikájával s kutatás, elmélyedés meg föltalálás révén az újnak előteremtésével végzi, ront és épít, lerontja a régit, hogy építsen újat. Ez a munka folytonos és kikerülhetetlen, mert a fejlődés egyre újabb kulturelemeket, új igazságokat hoz felszínre, melyeket föl kell vennünk világképünkbe s hasznosítanunk kulturánkban; a tudomány haladása kitágítja ismeretünket s új látókörcsöket nyit, melyek viszonyba lépnek valással és hittel. A lelkivilág ez elváltozásaiban s fejlődésében azonban egy nagy erkölcsi és ideális feladat vár ráuk s ez az, hogy mindig meg kell óvnunk a harmóniát hívő lelkünk s győzelmes kulturánk közt. (Éljenzés.) — azt a harmóniát, melynek az ideiglenes s örökkévaló közt, a változó s a változatlan közt, tudás és hit, kulturirányzat, s vallásosság közt fenn kell állnia. Ezt a nagy problémát megoldják a harmonikus lelkek, ellenben nem oldják meg az erőszakos, szkeptikus vagy blazirt szellemek; ezt a problémát nem oldotta meg az az irányzat sem, melyet modernizmusnak hívnak. (Ugy van.)

A modernizmus nem részleges tan, nem egyik-másik tudós tudományos előitélete, hanem a modern emberi szellem állásfoglalása a természetfölöttivel szemben, mely manapság mint történelmi kritika s azután mint spiritualista irányzat jelentkezik. Mint történelmi kritika szét akarja szedni az evangéliumot, mint spiritualista irányzat pedig új tartalmat készül adni a katholicizmusnak, annyira újat, hogy a réginek csak a neve maradjon meg. Amellett összes értelmi, tudományos előitéletei s szabadságvágya is a tekintély ellen ösztönzik s bár hirdeti, hogy az egyházat tiszteli, de ugyanakkor szavát nem fogadja meg s kivált a román népek katholicizmusát támadja meg, annyira, hogy válságba sodorta sokaknak hitét. Ez a nagy éleslátás készítette a Szentszéknek arra a rendkívüli, elszánt föllépésre, melyet Louisy kiközösítése, az új syllabus, a Pascendi dominici gregis encyclica jelszett, — melylyel irányt mutat nekünk, s elvárja, hogy utbagazítását követni is fogjuk.

Vegyük tehát szemügyre a modernizmusnak kettős irányzatát: a kritikát s filozófiát.

A modernizmus először is kritikai áramlat, mely a történelmi kritika nevében vizsgálja az evangéliumot s úgy szedi szét az írást, hogy az evangélium legfontosabb dogmái legendává foszlanak szét.

A múlt századnak is meg volt a maga erős kritikai áramlata s voltak új szövetség-ről is elméletei, de azok inkább okoskodó társalgó gondolomformára készült elmagyaráz-

gatásai voltak annak, amit hinni nem akartak. A modernizmus kritikája nem ilyen, — mondjuk — nem filozofáló, hanem történelmi kritika akar lenni, mely azt akarja kimutatni, hogy az ujszövevény elbeszélései nem történetiek, hanem legendaszerűek. Krisztusnak Szűztől való fogantatása, a bethlehemi éj, az egyház alapítása. Urunk föltámadása állítólag nem történelmi elbeszélések, hanem legendák. Érdekes körülmény, hogy a modernizmus több, nevesebb képviselője, milyen Loizy is, e dogmákat elhiszi, nem tagadja azt, amit az egyház tanít, de az egyház nagy történelmi okmányait szétépi: megcsókolja az egyház kezét, de kiüti belőle az evangéliumot. (Ugy van.) Ezáltal az egyház leszorult történelmi alapjáról s arra ébred, hogy történelme balhiedelem; az egyház meggyőződése az volt, hogy a mit az apostolok hirdettek, azt látták is szemekkel, megtapogatták kezeikkel, most pedig azt akarják elhárítani, hogy e tanítás nem tényekre, hanem hiedelmekre s benyomásokra vonatkozott s szent Jánosnak nem azt kellett volna írnia, hogy a mit láttunk s kezeink megtapogattak, azt hirdetjük nektek, hanem: ami megrendült lelkünknek látszott, amiben hallucináltunk, a mit szuggesztióban átéltünk, azt hirdetjük nektek. Az apostolok tana is csak hiten épült, nem pedig látáson, írásuk is nem tényről, hanem hitről való írás. Az evangélium a beszédben s tettben hatalmas, de gyorsan le-tört Messias kritikátlan anitványainak lelki vetülete, de nem történelem.

A modernizmus másodsor filozofiai intellektualista áramlat, mely a természetből magyarázza a természetfölöttit, mely az emberit lépteti az isteni helyébe, a spichikai erőket a kegyelem helyébe s hitet, vallást s kinyilatkoztatást a tények világából kiemeli s áthelyezi azt a kedély ellenőrizhetetlen, kiszámíthatatlan világába. (Ugy van.)

A kinyilatkoztatás szerintük nem egyéb, mint határozatlan, szétfolyó, vallásos érzés, mely a patriarchákban s prófétákban nyert alakot. A vallásos érzésnek ugyanis épp úgy vannak szerintük zseniális emberéi, mint vannak a tudományban s művészetben zsenialitások abban áll, hogy kifejezést találtak annak, ami mások lelkében is él, de zavarosan és határozatlanul. A vallásos kinyilatkoztatás eszerint csak úgy megy végbe, mint az igazság s a szépség kinyilatkoztatásai a tudósokban s művészekben. A tudósok s művészek az igazság s a szépség prófétái: Mózes, Izaiás, Szent Pál pedig a vallásosság géniuszai, Ily géniusz lesz ezentul is s alakító munkájuk nincs kimerítve, ugyanezért a kinyilatkoztatás sincs befejezve, hanem folyik s nekünk nem szabad folyton vissza-visszanyulnunk a régibe, hanem a jobbat kell sürgetnünk, — nem szabad a multhoz kötődnünk, hanem a teljesebb, igazabb jövődőt várnunk.

Ily emberek kezében a dogmák is szétfolynak s míg egyik részük hisz még bennük, a másik már a kereszténység dogmáit is elmagyarázza; szerintük a személyes Isten hite, Krisztus Istensége, a lélek balhatatlansága sem objektív értékűek. Tisztelik a vallásosságát, mélységnek tekintik, melyből a lélek őserői fakadnak s öntudatunkba emelkedve megalkotják a lét, az erő, az élet ideáljait, — ezek a

dogmák de ehez a tudásnak, az ismeretnek, éppén úgy a változatlanságnak s maradárságnak semmi köze, mert a hit nem ismeret, hanem művészi alkotás. Minden dogma csak ideiglenes, szelős épület volna, mely a vallásosság mélységei fölé emelkedik, egy darabig jó szolgálatot tesz, de azután letörik s ilyen dogma tehát Isten, Krisztus, lélek is, képzetek, melyek kedélyünk szükségleteit fedezik s szívünk kinját s siró szavát egyidőre feledtetik.

Az egész kereszténység az ő szemükben e szerint nem egyéb, mint annak a titokzatos, vallásos érzésnek történelmi alakja, melyet Jézus élt át számunkra s mely a nyugati kulturában fejlett s nőtt nagygyá. Az evangélium nem egyéb, mint Jézus emberszerető lelkének népfelzabáló programja; evangélium, vagyis jó hír az Istennek közeledő országáról. Ez ország királya Krisztus, ki meghalt ugyan, de nemsokára eljövendő volt s a kereszténység várta is folyton visszajöttét. Mikor pedig el nem jött s a nyomorúság megmaradt, akkor a földi ország várása elváltozott a menyország hitébe s a vissza nem jött Krisztus alakot cserélt s királyból Isten lett. — Ugyancsak így spiritualizáltak s etizáltak s szimbolumokká változtatták az egyház többi dogmáját is; a dogma tisztára ideig-óráig divatos ideologia lett: a szentségekben csak szimbolikus rituókat láttak, akárcsak a szabadkőmives páholyok ceremóniáiban.

Már most mi legyen a modernizmussal szemben a mi állásfoglalásunk?

Öszintén szólva első érzelmem e nagy hájótöréssel szemben a mély fájdalom s keresztény részvét, — mélyen sajnálom a hitében megrendült embert s szomorkodva nézem vívódását s vergődését, hogy konstataljam végleges szerencsétlenségét s elsírjam fölöttük az evangéliumi panaszt: filii preditionis... tönkrement emberek! Látom, hogy harcolnak s küzdenek ők is, de az apostoli lelkeket jellemző nagy szó, melyet Pál apostol mondott, hogy úgy harcoltam, hogy a hitet megtartottam, nem illik rájuk. Ők úgy harcoltak, hogy a hitet elvesztették; lelkük rajta vesztett. (Nagy taps.)

De a részvét ez érzésénél meg nem állok; mert ha szeretetből irántuk részvétre gerjedve le is nyulok hozzájuk, hogy segítsék rajtuk; de nem tarthatok velük a lemondás útjain, hanem fölfelé kell törnöm. Kritika s neokantianizmus s szimbolizmus fölött meg kell lengetnem a hitnek pálmáját; kell, hogy én is elmondhassam: úgy harcoltam, hogy a hitet megtartottam. (Élénk helyeslés.)

A mi ambiciónk a lelki világ e krízisében nem lehet más, mint hit, törhetlen hűség s ragaszkodás Krisztus s az egyház iránt; ambiciónk: erős hittel állni a hitgyenge világban. De hogy a hit erős lehessen, fölvilágosult hitnek kell lennie, mert csak a fölvilágosultság óv meg a halálhozó kétségtől. Szent Pál is azt kívánja, hogy hitünk értelmes legyen; akarja, hogy gondolkozva, reflektálva, számot adva méltán elmondhassuk a nagy szót: tudom kinek s tudom miért hittem. Ezt a mai világban csak akkor érjük el, ha följárjuk helyzetünket s érvényesíteni tudjuk állásfoglalásunkat a modernizmus e kettős irányzatával, a történelmi kritikával s a monista idealizmussal szemben.

Új férfi-, fiu- és gyermekruha-üzlet.

férfi-, fiu- és gyermekruha üzletet nyitottunk, hol legfinomabb szövetekből készült ruhák óriási nagy választékban és igen olcsó árak mellett kerülnek eladásra. Jelszavunk: Kevés pénzért szép ruhát, jó ruhát és csinos ruhát. — Megtekintés ingyen, próbabevásárlással meglehet mindenről győződni — Kiváló tisztelettel

Van szerencsénk a t. ruhavásárló közönség b. tudomására hozni, hogy **Zöldfa-utca, (Zöldfa szálloda épületében, a Sörcesarnok mellett)** e hó folyamán egy

GELBERG és NAGY.

A következőkben fel akarom tüntetni s röviden igazolni a katolikus álláspontot. (Halljuk! Halljuk!)

Az első irányzatról, a kritikáról mi is valljuk, hogy az nagy s áldásos hatalom s teljes elismerésben részesítjük törekvéseit. Nem akarjuk a kritikát eltüntetni a szent történettől sem; miért is tennők? Hisz ez is történet, történet mely 2000 év előtt ment végbe, — történet, melyet 2000 év előtt írtak 2000 év előtti emberek s épp ezért lesz e leírás több ideiglenes jelleg; találunk majd rajta sok viszonylagos vonatkozást az akkori korhoz, nézetekhez s intézményekhez.

Nem botránkozunk azon sem, hogy a kritika ingadozik hipotézisek s ellentétes következtetések közt; nem csoda, hiszen új gondolatokat, új problémákat tár föl, új nehézségekkel találkozik s ha vannak gondolatok, melyek kápráztatják s vonzzák, de ezekről később maga is nyugodtabban ítél. Bizzunk az emberi észnek kritikájában, hogy rengés és ingadozás után megint csak visszatér a jól megalapozott régi igazságokhoz. (Hosszas éljenzés.)

De amit okvetlenül kifogásolunk s kárhoztatunk kell, az a kritizmusnak tultengése, melytől beteg lesz ész és szív s elszáradnak az erős akaratuak s odaadásnak energiái. A kritika nem lehet öncél, hanem eszköz, — eszköz a zigazság s a valóság kiderítésére s a mi esetünkben, eszköz a kinyilatkoztatás adatainak kiderítésére. A kinyilatkoztatás pedig voltaképp egy adatban csucsosodik Krisztusban, aki meghalt és föltámadt. Ez Krisztus ténye s a kereszténység hite.

Ezt hirdették Pünkösöd napján, ezt prédikálta szent Pál, Evangéliumi iratok akkor még nem voltak, de megvolt az evangéliumi tény. Az evangélium már csak e nagy ténynek s a róla való hitnek hamisítatlan s mestérkéletlen kifejezése. Hogy pedig ez a kifejezés, a husvéti ténynek leírása, nem az oknyomozó történet akribéjával s nem a szisztematikus történések stílusán van tartva, az a dolgon nem változtat; sőt épp ez a körülmény emeli értékét, mert meglátszik rajta a közvetlen átélés s kétséget kizáró tapasztalat. Ez lehelte a meggyőződésnek azt a háborítlan biztonságát, ez inspirálta az akaratoknak vértanui összetartását s ez hordozta s hordozza manapság is a rendületlen hitet, hitet a hitgyöngye világ krízisében. (Élénk tetszés.) A hitgyengesség ne zavarjon meg minket. A szellemi világ különféle kríziseit el nem kerülhetjük. Vannak krízisek a metafizikában, vannak a többi tudományban, vannak még a hitben is. De amint legyőzzük a kríziseket a lelki világ más terein, úgy le kell győznünk azokat a hitben is s azt meg is tettük, végig a történelmen nem egyszer, megtettük a múlt században is. Akkor a természettudomány részéről találkoztunk nehézségekkel s kiemelkedtünk belőlük: most meg a történeti kritika görditi lábaink elé botrányköveit; e köveket is összetörjük ellenkritikával s átlépjük az alázatos, bizó hit erejében! (Éljenzés.)

A modernizmusnak másik irányzata a filozófiai, intellektualista áramlat, mely az idealizmusnak s naturalizmusnak formáiban gondolja el s vetkőzteti ki ezáltal ősi alakjából a kereszténységet, még pedig oly radikálisan, hogy bátran mondhatjuk, hogy teljes tagadásra vezet.

Mint említettem, a kinyilatkoztatás szerintük a vallásos érzés fejlődése, a kereszténység pedig az érzés és fejlődés szerencsés történeti alakja, melyet Krisztus élt át számunkra: van ezzel szemben ugyanannak az érzésnek más kevésbé

szerencsés alakja, amilyen a perzsák, brahminok, görögök theológiája. — Továbbá szerintük az evangélium Jézus népfelszabadító programja, mely mikor be nem ütött, akkor elváltozott s keletkezett az egyház nem mint krisztusi alapítás, hanem mint az összetartás igényének s szükségének történeti formája.

Mi ezzel szemben a mi meggyőződésünk? Mindenekelőtt az, hogy ez a magyarázat sem nem modern, sem nem tudományos. (Helyeslés.)

Nem tudományos, mert ha tudományról van szó, akkor itt az illetékes tudomány csak a történettudomány lehet, melynek a nagy tényről nem szabad filozofálnia, hanem a tényt konstatálnia vagy annak alaptalanságát kell kimutatnia. (Ugy van!) A nagy tény nem a fejlődés, hanem az egyéniség, a legkonkrétebb s legnagyobb tény, Krisztus, aki köztünk élt, meghalt és föltámadt. Ha föltámadt, akkor egyházat is alapíthatott; akkor annak az egyháznak nem a hitek öntudatából s az összetartás szükségletéből lehetett csak kinőnie, hanem Krisztus mondhatta tényleg, aminthogy igazán mondta: Te Péter vagy s e kőszálon építem föl anyaszentegyházamat... (Élénk tetszés.) Ha föltámadt, akkor ő az Isten fia s akkor életének s halálának értékelésétől kell vennünk, mikor mondja: ez az én testem, mely ti érteket adatik, — ez az én vérem, mely ti érteket ontatik; akkor tehát halála áldozat és belőle való a megváltás. — Ha föltámadt s átszellemlült, akkor köztünk lehet titokzatos jelenlétével s belenyulhat a lelkekbe szentségi tevékenységével s akkor a szentségek is nemcsak szimbolikus ritusok, hanem az isteni tevékenységnek csodálatos szent titkai. (Élénk tetszés.)

A tudomány pedig sehoggy sem kényszerít ez álláspontunk elhagyására s a momista, kritikai idealizmusnak elfogadására, legkevésbé kényszerít arra, ma mikor a tudomány szinte idealizálja az anyagot s átszellemlíti az egész természetet, mikor a régi ellentét éter és kilogrammos anyag közt felsőbb egységbe, az erendiába olvad át, mely sugárzik, áthat mindent s beláthatatlan mozgásnak forrása. Sükség van-e lemondásra a föltámadt, menybement, más kategóriák országából hozzánk szóló Krisztustól most, mikor tudományos felfogásaink a természetnek formából formába való elváltozását s az életnek fokról-fokra való fejlődését hirdeti? Lehet-e természettel, kultúrával lefogni az emberi életet s elvágni transtendenciális kapcsolatait most mikor egyre jobban megragad a tény, hogy az ember erkölcsi törvény felismerésében, a felelősségérzetében szinte érintkezik az Istennel s ez u-on ugyancsak befogadhatja lelkébe kegyelmi benyulást? Nem, nem, a naturalizmus most ugyancsak nem jogosult s a modernizmus e részben nem modern, hiszen száz év előtti bölcséletnek, a kritikai idealizmusnak s naturalizmusnak formáiban akarja ismét átgondolni a katolicizmust. Méltán mondhatjuk, hogy ezen túl vagyunk.

Az erkölcsi törvény félreismerésében, a felelősség érzetében az ember lelki világa szinte érintkezik az istenséggel és ez bizonyítja, hogy akármilyen paradoxonnak látszassék is, az ember e világban, akár nagy legyen, akár kicsiny, el nem fér, hogy ennek a felséges emberi szellemnek az egész világ csak egy ketrec, amelyben elfajulhat, elsovadhat, de erő és győzelem csak a ketrec falait letörő nagy végtelenségben vár reá. (Lelkes éljenzés és taps.)

Ki kell terjeszkednem még arra is, hogy a modernizmus a kritikát az egyházra mint társaságra s organizmusra is alkalmazta s jóllehet csak ideiglenes alakítását kezdte ki, de ezt is

oly módon, hogy a Szentszék állást foglalt e kritikát képviselő olasz és francia keresztény demokrácia ellen. (Halljuk! Halljuk!)

Természetesen nem a keresztény demokráciát kárhoztatta önmagában, hanem azt az áramlatot, mely e nevet fölvette, de a dolgot tulozta. Tulozunk nem szabad, ha demokraták is vagyunk. Mi is tudjuk, hogy a katolicizmusnak nemcsak isteni szervezete, hanem történeti formája is van, mely idővel elváltozik, amilyen például az egyház viszonya az államhoz, vagy a politikai hatalma; van neki történeti, tehát ideiglenes alaknlása s mint ilyen politikai s szociális szervezet is s van politikai és szociális tevékenysége is, melyet nem szabad összezavarni a vallásos, a kegyelmi tevékenységgel. Valljuk azt is, hogy a katolicizmusnak az ideiglenes, szociális jellegéhez s formáihoz van a kritikának is szava s mi ugyancsak nem ellenezzük, sőt időnként szükségesnek tartjuk. Következésképp mi ugyancsak nem ragaszkodunk a régihez a történeti s szociális formákban s nem leszünk apologetái intézményeknek, melyek idejüket multák. (Élénk taps.) Ugyanakkor azonban sehoggy sem engedhetjük meg azt, hogy a politikai s szociális állásfoglalás különfélesége miatt a tekintélyt folyton támadják s erkölcsi fölényét csökkentsék. Aki az egyház történelmi formáit úgy támadja, hogy isteni tartalmát veszélyezteti, az bizonyára nem tesz szolgálatot a hívő népnek, melynek hitét megzavarja s ragaszkodását az egyházhoz s ezzel szervezett összetartását megrendíti. S ezt nem tartották mindig szem előtt az olasz és francia keresztény demokráciák; rosszul tették. De rosszul teszik azok az elmaradt katolikusok is, kik az egyházat történeti formákkal, legyenek azok akár katolikaiak, akár szociális formák, azonosítják s fogalommal sem bírnak a világ elváltozásáról. Ezekkel meg mi nem azonosítjuk magunkat; nem vagyunk védői a gazdasági mai elosztásának s a szegénység megörökítésének, nem a kasztok s osztályok uralmának, a népek passzív lelkületének; mi akarjuk a keresztény demokráciát, amint azt XIII. Leó pápa kezdte, folytatni s fejleszteni. Ez bizonyára katolikus irányzat! De mikor a modernizmusnak tulozásait visszavetem, ugyanakkor kiemzem magából a mozgalomból a korszellem igényeit, melyeket ez velünk, katolikusokkal szemben támaszt s melyekre a katolikus kongresszus s a katolikus közönség figyelmét irányítanom kell. Ez igények a következők!

A modernizmus tudományból indul ki. A modernizmus nem a néplelek Istent kereső mozgalma, hanem magas értelmi műveltségű emberek munkája, kik tudományval, filozófiával, kritikával akartak lendíteni a kereszténység ügyén; onnan indultak ki, mert a tudomány most a vezető hatalom s kiérették, hogy a kereszténységnek a tudomány a kritika presztizsével kell föllépnie. Kiérezzük ezt mi is; látjuk s csodáljuk azt az óriási munkát, mely a szellemi élet minden terén folyik a hozzátehetjük, sikeresen folyik. (Éljenzés.)

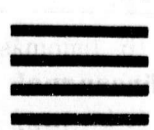
Ezt megakasztani nem lehet sem tilalommal, sem erőszakkal s nem lehet, mert nem is szabad. Így millieubben nekünk is fokozottabb munkát kell végeznünk, mely méltányolni tudja s szívesen átveszi, ami jó, bárhonnan jön is az akár hívő, akár hitetlen részről.

Ez a lefoglalás soha sem árt. Látszik a történelemből, hogy mindannyiszor új kultúra támadt a kereszténység körében, valahányszor sikerült neki lefoglalnia a korszaknak sajátos kulturelemeit; így történt ez az egyházatyák

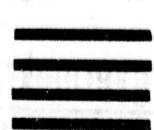
Rákóczi-út
Oláry-ház

TANKÖNYV

és iskolaszert szükségletünket szerezzük

SEBŐ IMRE

könyv és papírkereskedésében Nagyváradon Rákóczi-út.

Rákóczi-út
Oláry-ház

korában, így a XII. században a renaissance-ban; így kell történnie annak ma is. A modern műveltséget, a kritikát sem győzzük le addig, míg vívmányait le nem foglalhatjuk, viszont azokat csak akkor foglalhatjuk le, ha képzettségünk s tudományos munkáinkban az ő szintjára emelkedünk. A modern katolicizmus jelszava tehát a »laboramus«. (Hosszas éljenzés.)

De a szellemi munkához szabadság kell s ezt a szabadságot meg kell adni. Az egyház bizonyára nem ellenzi e követelményt s legjobb fiaik azok, kik nem szimatolnak lépten-nyomon herezist s nem kiáltanak anathemat, hanem maguk is dolgoznak s másokat is munkára serkentenek s maguk: mások számára is a szellemi világ légkörét, a szabadságot követelik. Ne féltse tőlük senki a hitet s a jó erkölcsöket. Ők nem a szabadosságnak, hanem a szabadságnak fiai, — szabadságnak, mely hisz s szeret, mely szereti az egyházat, szereti s tiszteli a tekintélyt; de ugyanakkor tudja azt is, hogy hiába való egy világban melynek alapjai a szabadságok, csak tekintélyt hirdetni s újra meg újra megismételni, amit már ezerszer hallottunk, hanem meg kell teremteni a belátást a hitnek, a vallásnak, az erényességnek, a tekintélynek pszichológiai összeköttetései, ki kell mutatni a tekintélynek alapjait is s azok örök érvényességét.

Különben, mélyen tisztelt katolikus kongresszus, nekünk, úgy látszik, nincs okunk panaszkodni arról, hogy a katolikusok volnának azok, akik letörtek a szabadságot. Tekintsék csak azt a tegnapi felvonulást. (Halljuk! Halljuk!) Hol láttak művelt világban, művelt fővárosnak első utcáján haramiákat, utonállókát? (Igaz! Ugy van! Nagy mozgás. Felkiáltások: Szegény! Gyalázat!) S azok az emberek tesznek ilyet, akik folyton a szólásszabadság, a gyülekezési szabadság ígét hordozzák ajkukon! (Igaz! Ugy van!) A katolikusok sehol sem állották útját semmiféle felvonulásnak és ha az illetők elveit el is ítélték, de az egyéni szabadság kereteit lábbal nem taposták. (Zajos helyeslés.) De hát a mai világnak, úgy látszik, már ez a sora: a Bakonyban nincsenek utonállók, az Andrásst ut — tele van velük! (Viharos helyeslés. Zúgó taps.)

Meg kell érteni a világot tévedésében is, s e tévedések chaoszából ki kell emelni az igazságok gyöngyeit s azokat a jó ügy szolgálatába érvényesíteni.

Ha megértjük, hogy mi mozgatja őket s mi fáj nekik, ha öntudatára ébredünk érzelmi elváltozásaiknak, melyek gyakran csak sajátosak, de nem hibásak, akkor alkalmasak leszünk arra, hogy őket a kereszténységbe bevezessük. A jelszó az: az ő ajtójukon be, a mienken ki vagyis okos, hívő, szerető megértés s alkalmazkodás s tovavezetés által segítjük őket a hitre. Tenni, jární, érintkezni, ezek az apostolság utjai. Az apostolok a világ útjain járva, vezetnek a lelkeket Istenhez; nem várnak csodát, hanem fölhasználják összes erőiket. Vannak — mondja Jooland — kik a modern világ megtérését csak csodától várják s míg az a csoda megjön, addig tanácsosnak tartják, hogy Krisztus szolgálóit téli szállásokra a sekrestyébe vonuljanak s ott a hívek kis csoportjától környékezve, megóvják magukat a mételetől. Ezzel nem lehet hódítani. Nem elszigetelődni s egyre csak rácsálódni a kultúra kinövésein, hisz ez egér és patkánypraxis. (Élénk derűtség és tetszés.) de nem apostolok, komoly, munkásférfiak módja.

Ez uton behelyezkedünk a korba, műveltségbe, annak szükségleteibe s magunkkal visszük az átélte hitet, hogy beállítsuk tartalmát s örök reményét az életbe s ne csak szóval, hanem tettel, magával az élettel öntudatukra hozzuk azt, amit az apostol s az apostoli egyház nemcsak mondott, hanem átélte: Fides victoria nostral Ez uton utópiák, túlzások, paradox, képtelen eszmék s felfogások közt is biztosan járunk s megóvjuk lelkünket a székeszisz halaványságától s a kritikizmus töviskoszorujától, melyet ez tört reményeinek s szétfeszített hitének keresztutján hordoz. Másrészt pedig bizalmat ébresztünk testvéreinkben, kik

szívesen indulnak lelkes meleg, szívek után, kik látni akarnak erős hitet s boldogító reményt, — látni akarnak lelkes mély életet. Ha meglátják, akkor megindulnak szívünkben s elindulnak utána életükben. Népmozgalmakat nem csinálnak programokkal, hanem szenvedéllyel és szenvedéssel, izzó hittel s rendületlen bizalommal a jövődőség iránt. Nem kalkulálni s okoskodni, hanem égni s gyújtani kell. (Eljenzés.) Aki ég, az gyújt s a lelkek ma is szívesen fognek tüzet, mert lehet az emberiség romlott, lehet túlintellektualista, de a lelke mélyén mégis csak ott rejtőzik a lelkesülni s áldozni tudó pszichológia s ez a lelkelete mindig megadja magát annak az egyháznak, mely hinni s dolgozni bizni s szeretni tud — mely Krisztusilag él. (Hosszas élénk éljenzés és taps.)

A katolikus nagygyűlés második napja.

Tegnap a szakosztályok folytatták üléseiket. Délelőtt dr Maray Engerbert kir. főigazgató a középiskolai nevelés különböző akadályairól tartott előadást. A házasság szentségének pótolhatatlanságáról Szemlér Ferenc beszélt. D. u. 5 órakor az egyházi vagyon jellegéről dr Dudek János egyetemi tanár tartott igen érdekes és meggyőző előadást. Végül a keresztény elmélet kudarcai az életben címmel dr Sipeki Balázs Lajos rosznyói püspök előadását hallgatták meg. A legény egyletek jelenlegi működéséről és helyzetéről volt még lényegesebb előadás mire a katolikus nagygyűlés véget ért.

A király elutazása a veszprémi hadgyakorlatokra.

A király tegnap délután 1 óra 30 perckor utazott el különvonaton veszprémbe, a hová 4 óra 30 perckor érkezik meg. Ferenc Ferdinánd aki a hadgyakorlatok fővezetője, ma reggel 9 órakor érkezett Hajmáskérre, ahonnan délután a királylyal együtt tovább utazik Veszprémbe.

A karlócai kongresszus.

Karlócáról jelentik: A kongresszus ülésén a kir. biztos felolvastatta a Zmejánovics megválasztását megsemmisítő királyi leiratot, azután pedig felhívta a kongresszust, hogy az új patriárkát három napon belül válassza meg. A radikális párt, mely a kongresszus többségét képezi, tegnap egész nap tanácskozott, de végleges határozatot nem hozott. Hírlik, hogy délután a radikálisoknak egy négytagú köldöttsége (Musiczky, Manojlovics, Krasojevics és Tomics Jan) Budapestre utazott, hogy a patriárkaválasztás ügyében Kossuth Ferencsel konferáljon.

Tanévnyitó beszéd.

— A kir. kath. jogakadémia évnnyitó ünnepélyén elmondta: dr Bozöky Alajos igazgató. —

Mélyen tisztelt Tanári Kar!

Szeretett akadémiai Ifjúság!

Üdvözlöm önöket újból való találkozásunk ez első alkalmából. Pihent erővel és kedéllyel jöttünk összeismét, hogy munkálkodásunk csak rövid időre megszakadt fonatát újra felvegyük és tovább megszöjjük. Ennél jobbat és célszerűbbet se nem gondolhatunk, se nem cselekedhetünk. Mert miután az erkölcsi világrend a mi helyünket is kijelöl e, minden igyekezetünkkel rajta kell lennünk, hogy ezt a mi helyünket a lehető legjobban betöltsük.

Első sorban tisztába kell jönnünk a mi sajátos feladatunk jelentősége felől, mert e nélkül csak a sötétben tapogatóznánk és sok hiába való erőlködésben meritenők ki idő előtt a mi erőinket.

Legmagasabb eszményképünk az igazság!

Ennek az eszményképnek a szolgálatába akarunk állani és mint az igazság bajnokai, embertársainknak, hazánk és nemzetünknek javát előmozdítani. Móta a világ áll s a világon emberi társadalmak alakultak és szervezkedtek, ösztönszerűleg iparkodtak az emberek bizonyos »rendet« létesíteni és ezt a rendet bizonyos »köztektintélyvel« föntartani, mert lehetetlen volt észre nem venniök, hogy ilyen rend és köztektintély nélkül minden »haladás«, melyről szintén nem akartak lemondani, egyenesen ki van zárva.

Ime ez a három fogalom »rend«, »köztektintély«, »haladás« foglalja magában a mi sajátos feladatunkat, a jogászok életfeladatát melyet csak az »igazság« aegise alatt oldhatunk meg, vagy, tekintve véges emberi természetünket, legalább megközelítően megoldhatni remélünk. De csak az objektív, a tárgyilagos megdönthetetlen igazság után indulhatunk el nyugodtan, nem a subjektív, alanyi, minduntalan változó alakban, lidércfénnyépen, előttünk lebegő ál-igazság után. A valódi igazságnak kifejtése s az ál-igazságnak attól való megkülönböztetése első rendű teendőnk, mert hiszen ennek a lépésnek a sikerétől függ összes további működésünknek helyessége és sikere. Tévton még soha senki sem jutott el kifizűtött céljához, hanem mihelyt tévedését fölismerte, vissza kellett fordulnia s a helyes utat megkeresnie, amely azután elvezette őt oda, a hová kezdettől fogva jutni szándékozott.

Ha kifejtésztük a valódi igazságot, akkor ennek a folytonos utmutatása mellett minden bizonyossal megtaláljuk mindazt, a mire nekünk a »rend« megalapozására és fölépítésére szükségünk van, de sőt önkénytelenül is rájövünk a »köztektintély« elkerülhetetlenségére is. E kettő együttvéve szűli meg számunkra a kamatokot t. i. a »haladást«.

Épen százhusz éve, hogy a tiszteletre méltó nagyváradi Alma Mater ebben a nemes feladat megoldásában fáradozik s miként multja bizonyítja, épen nem sikertelenül. Jogászokat nevelt, akik az itt szerzett ismereteikkel kint az életben eredményesen szolgáltak és fáradoztak a közjó előmozdításán, s akik úgy találták, hogy kötelességtudó, vasszorgalom, önfegyelmzés mellett igenis meglehet itt szerezni az életben vivandó küzdelemben alkalmas és szükséges fegyvereket.

Tanári karunk mindig nemes hivatása magaslátán állott és hiven teljesítette a Trón és a Haza iránti kötelességeit és nincs okunk abban kételkednünk, hogy az a hazafias érzülete bármikor csökkenjen és megváltozzék.

Önöket azonban, fiatal barátaim! nem lesz felesleges egyre-másra figyelmeztetnem, hogy a kellő végén ragadhassák meg a munkát. Hogy mithoz majd Önöknek a jövő? kitudná ezt előre megjósolni? De nem is volna jó, ha a jövőt előre tudnák; mert akár rózsás, akár komor lenne ez a jövő, mindegyik esetben befolyásolná munkakedvüket, vagy elbizakodottakká tenné, vagy kétségbeesésbe kergetné Önöket. Maradjon tehát inkább elrejtve előttük, mert ekkor már a bizonytalanság is arra fogja Önöket serkenteni, hogy idejekorán alkalmas vért-ről gondoskodjanak, a bármely oldalról rájuk zúduló csapások és viszontagságok ellen, s ekkép harcra készen szállhatnak majd szembe az élet küzdelmeivel és nagyobb valószínűséggel számíthatnak a győzelem pálmájára. A reményről soha sem szabad letenniök, hiszen ki remélhet inkább, mint a fiatal ember, csak homokra, t. i. a józan észszel ellenkező dolgokra ne építse a reményét, a maga részéről pedig tegyen meg mindent, ami a kitűzött cél sikeres elérése szempontjából mulhatatlanul szükséges. Ilyen észszerű remény az egész életén át kísérheti, mert abból megnyugvást és mindig újabb és újabb erőt merithet a további küzdelemre. Ilyen remény a régiek véleménye szerint nagy szellemi tehetségnek a jele.*

* Magnae indolis signum est sperare semper Florus. Hist. IV. 8. 4.

A biharmegyei 67-es párt értekezlete.

A ma tartandó megyei közgyűlést megelőzőleg a 67-es párt tegnap este 5 órakor a Panónia külön termében értekezletet tartott melyen a ma tárgyalás alá kerülő ügyekkel foglalkoztak. Az értekezleten *Beöthy László* elnökölt, aki a megnyitó urán ismertette, hogy a tárgysorozat legfontosabb pontja a költségvetés, most fog a megye törvényhatósága elé kerülni.

A szakosztály öt százalékos pótdótot javasol ezt fogadja el a párt, mert — mint mi márkorábban említettük — az alispán ugy intézkedett, hogy az öt százaléknak háromnegyed részét hajtják csak be s a még fennmaradó egy-negyed, mely az 5-ik százalékos teszi jóvá nem hagyás esetén is a zavarok elkerülésére nyugtand alapot.

Nagyobb vita fejlődött ki ezután a fürdői vasutak ügye körül. A szakosztály ugyanis azt véleményezte, hogy tekintettel arra miszerint a megyének nincs e célra alapja nem adhat segítséget a vállalatnak. A szakosztály véleménye azonban nem fog keresztül menni a közgyűlésen, mert a megyebizottsági tagok legnagyobb része belátta azt, hogy a fürdővasutak ügye nagyon is fontos közszükségleti dolog, amit nem szabad összetéveszteni egyes személyek vagy társulatok érdekeivel. De eltekintve ettől a vármegye szakosztályának amaz indoklása, hogy jelenleg nincs megfelelő fedezet szintén nem elfogadható indoklás.

A vármegyének van igen tekintélyes befektetése nagyon sok mondhatni alig jövedelmező vállalatba s ezeket fölmondhatja annál is inkább, mert ezek az alig vergődő vállalatok nem képeznek olyan nagyszámú közérdekű intézményt, hogy miattuk egy ilyen elismert fontos dolgot, mint a fürdővasutak ügyét, mellőzzék.

A tegnapi szabadelpárti értekezlet fényes tanubizonyosságát adta annak, hogy ezideig nem a meggyőződés, hanem bizonyos személyes érdek vezette a szakosztályt. — A szabadelpártból ugyanis többen szólaltak fel, akik belátták a fürdővasutak létjogosultságát és nagyszámú közérdekű dolgot, mint a fürdővasutak ügyét, mellőzzék.

Felszóltak a fürdővasutak ügyében dr. Ertsey Péter, aki előadta, hogy jelenleg nem 100,000 korona hozzájárulásról van szó, hanem évi 5000 koronás támogatásról, ezt pedig a vármegye minden különösebb megterhelés nélkül megadhatja. Keszthelyi Zoltán a megye szegénységét hozta fel az állandó választmány javaslata támogatására.

Márkus László dr. szerint nem szabad ezt az ügyet pártkérdéssé tenni. Ő a fürdővasutak létjogosultságot tartja, amelynek megvalósítása elől a vármegye nem zárkozhatik el.

A felszólalások alapján nyílt kérdés marad a vasutak ügye s így ma a közgyűlés fog benne dönteni, mely kétségtelenül elveti az állandó választmány javaslatát.

Ezután a kórház kitélepitésének kérdése került tárgyalás alá, mely ismét hosszú vitára adott alkalmat. Végül is ez a kérdés is nyíltan maradt s a mai közgyűlés fog dönteni felte.

Az értekezlet este fél hét órakor ért véget.

A budapesti egyetem megnyitása.

Székely István rektor székfoglaló beszéde.

Tegnap délelőtt volt a tudományegyetem ünnepes megnyitása. A megnyitás Venisancéval kezdődött az egyetemi templomban. Az ünnepi istentisztelet után a tanári kar és az egyetemi haligatóság az egyetem dísztermébe vonult, ahol dr. Székely István rektor beiktatása ment végbe. Az új rektor nagystílusú beszédet mondott, amelynek kivonatát az alábbiakban közöljük:

A rektor kifejezést adva azon érzelmeknek, melyek a rektori szék elfoglalásakor elöltik, kijelenti, hogy az egyetem régi szokásaihoz hiven saját szakából vett közértékű tudományos kérdéssről fog beszélni: a bibliakritikáról.

Először Mózes könyvének, a Thorának vagy Pentateuchusnak eredetéről beszél. Az ünnepes tudományos vizsgálódásai alapján arra a konkluzióra jut, hogy ha a Pentateuchus jelen alapja aránylag új is, azért a forrásmunkák igen régiek, sőt az egész Pentateuchus anyagára és lényegére nézve Mózes korabeli lehet. Természetes azonban, hogy a törvény, mint élő jog a viszonyokhoz idomult.

Ezután a rektor a Babel—Biblia-ügyről beszél. Előadja a babiloni fölfedezések történetét és a Delitzsch felolvasásai nyomán néhány év előtt keletkezett nagy vitát, melyben Vilmos császár is részt vett. Összehasonlítja a bibliával a babiloni teremtéstörténetet (a Mardick-mythost), majd a babiloni ékiratos vizözönmondás, mely a Gilgames-epos egy részét képezi. A Mardick-mythos alig hasonlít a bibliára. A vizözön már sokkal jobban hasonlít: de ennél is vannak jelentékeny különbségek, mely aztán a vizözön emléke csaknem minden népnél, Babilontól függetlenül előfordul. A babiloni ősmondakör nagy része pedig a bibliában teljesen hiányzik. Fő és lényeges különbség azonban az, hogy a bibliai elbeszélések monotheista alapon állnak, míg a babiloni mondák mind összeolvadnak a mythológiával.

Az új szövetségi bibliai könyveknek az ad nagy fontosságot, hogy azok a kereszténység alapításának okiratai. Az evangéliumok hitelességét a XIX. század közepén megdöntötte a tubingai iskola; de a beható irodalomtörténeti kutatás azok apostolokori eredetét igazolta. Épen úgy bebizonyította a szövegkritika azok lényegbeli romlatlanságát. Szent Pál főleveleinek hitelességéről soha nem is voltak komoly kétségük sőt újabb időben a régebben megtilmádot lelevelek hitelességét is legtöbbször elismerik.

Az evangéliumok tartalmát, Krisztus életét Strauss és Rénan próbálták a zsidó messiási eszme mintájára alkotott hitregének nyilvánítani. De Krisztus élete lényegesen különbözik a zsidó politikai messiás eszméjétől: másrészt pedig Szent Pál is az evangéliumok koráig, amikor a Krisztus-tan már készen állott, nem is volt a hitrege kifejlődésére idő. Az újszövetségi biblia vallása tanait pedig többen valláskeveredésből (synkretizmusból) magyarázzák, pl. Baur a zsidó és görög eszmék keveredéséből. De az egykoru zsidó és görög írók éles ellentétben állnak az evangéliummal, a zsidóság és a pogányság pedig a kereszténységet mint idegen és új vallást üldözte. Az pedig, hogy a kereszténységben buddhista és perzsa elemek vannak, részint félreértés és tulzás, részint onnan van, hogy a buddhista és perzsa szent könyvek állottak zsidó és keresztény befolyás alatt.

Ujabbán a kereszténységben is babiloni eszméket keresnek, kivált Krisztus életében a Kalendárium mítosz nyomait. De a mítosz össze nem tartozó elemekből célzatosan van szerkesztve, másrészt pedig babiloni költői képek, vallásos műszók az ószövetségi biblia közvetítésével az újszövetségbe tényleg behatoltak, de ott keresztény és nem babiloni eszméket fejeznek ki. A felolvasás arra következtet, hogy a

kereszténység gondviselészerű új tényező a világtörténelemben. Végül hangsúlyozza, hogy a kritika a bibliát minden lényeges pontban megvilágította és igazolta. Sok régi iskolai vélemény azonban megdőlt. A kritika a bibliának és a rajta épült vallásnak ezután sem fog ártani s a biblia ezentúl is erkölcsünk és műveltségünk alapköve marad.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, — kiknek előfizetésük lejárt, — szíveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap további küldése akadályba ne ütközzék.

* **A püspökségi tisztikar a miniszteri biztosnál** Tegnap délután fogadta *Madách* Emánuel miniszteri tanácsos, a püspökségi javak miniszteri biztosa az uradalmi tisztikar tisztelgését. *Erős* Rezső jószágigazgató vezette a tiszteket s rövid, lendületes beszédében kegyeletes szavakkal emlékeztetve meg az elhunyt püspökről, kérte a miniszteri biztos jóindulatát a tisztikar részére. *Madách* Emánuel néhány közvetlen, szívélyes szóval megköszönte a tisztikar tisztelgését s biztosította őket készséges jóakaratról, majd rövidebb ideig társalgott a megjelentekkel. A leltározás és az átvétel legközelebb megkezdődik.

* **Tanév megnyitás a jogakadémián** A nagyvárad kir. katolikus jogakadémián tegnap tartották meg a tanévet megnyitó ünnepélyt. Délelőtt 10 órakor *Veni Sancte* volt a premonstri rend templomában. A szent misét dr. *Némethy* Gyula theol. tanár, jogakadémiai hitszónok tartotta. Az istentisztelet után a vendégek, a tanári kar és az ifjuság a jogakadémia dísztermében gyülekeztek, a tanév ünnepélyes megnyitására. A megnyitó beszédet a jogakadémia nagy tudomány igazgatója dr. *Bozóky* Alajos kir. tanácsos tartotta, a nála már megszokott mélyen vallásos és hazafias tónusban. A beszéd végén lelkes szavakban emlékezett meg gróf *Apponyi* Albert közoktatásiügyi miniszteréről, akinek a díszterem részére megfestett arcképét ez alkalommal leplezték le. Az előkelő nagyszámú közönség tünnetű lelkesedéssel ünnepelte *Apponyi*-t, midőn az arcképről lehullott a lepel. Dr. *Bozóky* Alajos igazgató igen szép megnyitó beszédének egy részét mai számunkban közöljük. A megnyitás után dr. *Notter* Antal jogtanár olvasta fel alapos tudással és nagy gondjal összeállított kitünő értekezését, amelyben a koronázás jelentőségét fejtette ki a Szent István-féle alkotmányban.

* **Az utcák járdáinak burkolása.** Az utcák járdáinak aszfaltozásával gyorsan haladnak. Olasziban már tetemes részét elvégezték a munkának. Körözs-utca járdáját tudvalevőleg nem aszfalttal, hanem a más utcából kikerülő ócska kockakövekkel szándékoztak burkolni, azonban az ottani polgárok akciójára Nagyvárad város törvényhatósága a kockakő burkolásra vonatkozó határozat végrehajtását felfüggesztette, míg határoz a felett, hogy aszfalttal burkolják-e Körözs-utca járdáját. *Köszeghy* József v. főmérnök most előterjesztést tett a tanácshoz, az egyes utcákból kikerülő kockakő felhasználására vonatkozólag. A fentebb említett közgyűlési határozat folytán Körözs-utcára most már nem hordatja az ócska köveket, a régi ke-

lyen felbontva pedig nem lehet hagyni a kockákat, mert elkallódnak. Ezért javasolja, hogy a Kossuth-, Zöldfa- és Kapucinus-utcákról felbontandó ócska kockakövekkel a város a vársánc mellett, a villamostelephez vezető gyalogutat, vagy ha még jut, Gilányi-utca járdáját kövezzék ki, legalább a Pecehidig. Ha a városi közgyűlés később mégis ócskakövekkel akarná Körözs-utca járdáját készíttetni, erre elég kő az Uri-utca mai járdájából. Ha pedig Körözs-utcat aszfalt járdával látják el, ami valószínű, az esetben Uri-utca mai kövezetéből Múzeum-utca folytatását, Széles-utcaig kellene kikövezni; itt úgy is nagy a forgalom. Mind-ezekre nézve utasítást kér a főmérnök, hogy a felszedett ócska kövek hova szállítása iránt intézkedhessék.

* Több világosságot Kapucinus utcára.

A kapucinus utcai háztulajdonosok kérvényt adtak be Nagyváradi város tanácsához, amelyben felemlítik, hogy Kapucinus-utca forgalma mind jobban emelkedik, de az utca közvilágítása nagyon gyenge. Az utcán lévő néhány izzólámpa nem elég az utca kellő világításához s ezért három iv-lámpa felállítását kérik és pedig az utca két végére és közepére.

* **Összeütközött tehervonatok.** A vasúti balesetekből, melyek az utóbbi időben történtek, Biharmegye sem marad ki. Tegnap a kötegyáni állomáson ütközött össze két tehervonat hibás váltóállítást következtében. Az összeütközésről a következő értesítéseket vettük: Tegnap reggel indult el Szegedről 74 kocsiból álló tehervonat Nagyváradi felé, ahonnan szintén elindult egy másik tehervonat Szeged felé. A két vonat a kötegyáni állomáson találkozott. A váltók rosszul voltak állítva s a két tehervonat egy sávpárra futott. A hibás váltóállítást a két vonat vezetője észrevette, de már ekkor nem lehetett megállítani a vonatot. A vezetők azonban nem vesztették el lélekjelenlétüket, ellengőzt adtak mindketten s aztán leugrottak a vonatokról. A két gép lényegesen csökkent erővel rohant egymásnak. Az összeütközés folytán az egyik gép teljesen összetört, míg a másik csak jelentéktelen sérüléseket szenvedett. Összetört egy szerkocsi és három másik kocsi is. A két vonat legnagyobb része kisiklott s kisebb sérüléseket szenvedett. Emberéletben kár nem történt. Az összeütközés hírére Nagyváradról egy vasúti mérnök, a fűtőházi főnök és 12 lakatos mentek ki különvonattal a helyszínére. A vizsgálat megkezdődött s ez lesz bivatva kideríteni, hogy kit terhel a felelősség.

* **Tűz a Bazár-épületben** Tegnap este fél tíz órakor nagy tüzlárma gyűjtötte össze a még a város központján lévő embereket. A tűz a pár hét óta létesült Sándor Mihály-féle női divatárúzetben támadt. A késő esti órákban úgy vették észre a tüzet, hogy egy városi hivatalnok a Rákóczi-úton menve nagy füstöt látott kitödulni a Sándor-féle üzletből s nyomban értesítette a tűzoltókat és a rendőrséget. A tűzoltók csakhamar megjelentek a helyszínén azonban a primitív képzettségük és felszerelésük miatt csak jó idő múlva tudtak az üzletbe behatolni. Bent a tűz az udvarfelőli bejárattól balra lévő sarokban felhalmazott papirdobozok között keletkezett s terjedt tovább. Az üzletben egy állványon lévő összes áru teljesen elhamvadt, Ezenkívül igen sok szőrmeáru is tönkrement. A tüzet a bejutás után elég hamar lokalizálták. A kár ez idő szerint meg nem állapítható. A rendőrség részéről megjelent

a helyszínen Réz Bertalan rendőrbiztos is, aki a rend fenntartása érdekében annyira buzgólkodott, hogy még a hírlapírókat is kiküldte a tűz helyszínéről, holott Gerő Armin főkapitány erre vonatkozólag kellőleg felvilágosította már rendőrszolgálatát. Figyelmébe ajánljuk Gerő Armin főkapitánynak a tegnapi esteli esetet, nehogy adandó alkalomkor a hírlapírók hasonló kellemtelenségeknek legyenek kitéve, mert meg fog történni legközelebb, hogy a közgyűlési teremből lovas rendőrök kergetik majd ki az újságírókat.

* Nagy lopások az Andrányi cégnél.

Még javában tart a rendőrség nyomozása a Pollák-féle visszaélések ügyében s a mai nap egy újabb esetről beszélnek, városszerte, mely a legnagyobb cégek egyikének megkárosításából merítette tárgyát. Az Andrányi cégnél már hónapok óta észrevették, hogy az árukat valaki lopja, mert a raktáron lévő áruk sohasem egyeztek a kimutatásokkal. Az áruk eltűnésének okát a legszigorúbb megfigyelés dacára sem tudták megállapítani. A napokban végre az egyik régiebb segéd észrevette, hogy egy kollégája sokkal több árut szolgál ki az illető vásárlónak, mint amennyit a számlára bediktált. Erről nyomban jelentést tett a főnöknek, aki vallatásra fogta a segédet és ennek során kiderült, hogy még három segéd van kivüle érdekelve a lopásokban. A cég főnöke a segédek azonnal elbocsátotta, feljelentést azonban nem tett ellenük. A lopásokban mint orgazdák nagyváradi kereskedők, illetve iparosok szerepelnek s ép ezek megkiméése végett nem tett feljelentést a meglóptott cég.

* **Bacilus telep a vársáncban.** A vársánc egyik részét, a villamos telep felőli oldalon, a katonaság rendezte, sétátérre, tennispályává alakították át, de a sáncárok északi része ma is a régi elhagyatott állapotban van. Az összegyűlt vizekből pocsolyák képződnek, a melyek megfertőztetik a környék levegőjét. Löwenstein Zsigmond, a v. velenceiek ezen buzgó, agilis képviselője, a környék háztulajdonosaival együtt, kérvényt intézett a városi tanácshoz, a melyben kéri, hogy a vársáncot rendeztesse s a környéket mentse meg ettől a közegészségellenes botránytól.

* **Ülések a városházán.** A szépművészeti és közlekedési szakbizottság holnap, 16. évi szept. hó 17-én délután 3 órakor a városház bizottsági termében ülést tart. A tárgysorozat a következő:

1. A Velencei-part és a Bunyitay-liget közt tervezett hid építésének ügye. 2. A Széles-utca folytatásában tervezett harmadik vasút hid építésének ügye. 3. Rácz Jakab és társai kérvénye a Jókai Mór-utca kinyitása tárgyában. 4. A városház előtt tervezett Körözs-part fal építésének sürgőssége iránt intézett tanácsai megkeresés. 5. A vízvezeték szerelői telep helyének kijelölése. 6. A Kossuth Lajos-utca és Szent László-téren, továbbá Körözs-utcán végzett csatornázási munkálatok felülvizsgálata. 7. Dr. Kazay Kálmán indítványa Bottó Ferenc és és néh. Csesztivó Ferenc nevével utca elnevezése iránt. 8. A Váradi Olasz álomással szemben levő árubódék ügye. — Kapcsolatosan megemlítjük, hogy a villamos felülvizsgáló bizottság nem csütörtökön, szeptember 17-én, hanem szeptember 19-én, szombaton tartja meg. — A jogügyi szakbizottság ma, szeptember 16-án délután 3 órakor ülést tart a városházán a csatornázási szabályrendelet tárgyában.

* **Keresik a gazdájukat.** A lezajlott nagyvásár utchangelataként 2 ló, 2 ökör, 2 borjú és egy kecskéről álló gyűjtemény terelődött a rendőrségre. Mindannyi bitang jószág, Gazdáikat ezúton figyelmeztetjük, hogy ha jószágukért nem jönnek, az állatok dobra kerül-

nek. — Találtak két zálogjegyet Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségnél, I. emelet, 7. sz. szobában.

* **A régi bűn.** Dobrest községe jegyzőjével választotta meg Borbély Viktor okleveles jegyzőt A választók semmit sem tudtak a jegyző előéletéről. Már elfoglalta új pozícióját Borbély, amikor a községben suttogni kezdtek, hogy az új jegyző sikkasztás miatt el lett ítélve. Mielőtt ugyanis Dobresten megválasztották volna jegyzőül, Aradmegye egyik községében mint helyettes jegyző viselt hivatalt, ahol állítólag a mezőrendőri pénzekkel nem tudott elszámolni. Emiatt feljelentést tettek a törvényszékhez. A törvényszék azonban kellő bizonyítékok hiányában felmentette a jegyzőt. Felebbezés útján a tábla elé került az ügy, ahol annak a jegyzőre nézve kedvezőtlen eredménye lett. A tábla ugyanis elítélte sikkasztás miatt fegyházra és hivatal vesztésre. Az ítélet végre is lett hajtva. Az esetről a dobrestiek csak pár hete szereztek tudomást, azonban nem voltak benne biztosak, hogy az elítélt Borbély azonos-e a dobresti jegyzővel. A suttogás a magyarcsékei főszolgabíróhoz is eljutott, aki vizsgálatot tartott az ügyben. A vizsgálat folyamán Borbély olyan vallomást tett, hogy abból a tények valódiságára lehetett következtetni, minnek alapján a főszolgabíró Borbély Viktort felfüggesztette állásától s helyettesül Szikszay Dezsőt rendelte ki.

* **Marólugot ivott.** Gábor Mari Vargyasi illetőségű 25 éves cseléd a Zöldfa-utcán lakó dr. Réti Jenő ügyvédnél, hol szolgál tegnap reggel 7 órakor megmérgezte magát. A leányt, ki tette okára vonatkozólag megtagadott minden felvilágosítást, a mentők a kórházba szállították.

* **Rendőri hírek.** Hétfőn délelőtt a nagyvásártéren Szere György vidéki földmivest nyájasan felkérte Kohn Kiklós magánzó, hogy váltana fel neki egy 10 kornás bankjegyet. Míg az udvarias Szere nagy buzgalommal olvasta a vissza járó aprópénzt, addig Kohn és Izler Sándor nevű társa elcsentek tőle 9 kor. néhány fillért. A rendőr közelebbre mindketten futásnak eredtek. Kohn azonban utólag a rendőr és bekísérte. Lezárták s társa elfogatása iránt intézkedtek. — Tóth Sándorné b. böszörményi lakos hétfőn a Nagyvásártéren egy zsák megszeret vett. Minthogy azonban egyedül nem tudta a zsákot vállára venni, felkért egy fekete ruhás, lapos orru, ragyás arcu idegent, hogy segítené fel a zsákot. Az idegen késő örmest segített s a nagy segítség kapcsán kicsent az asszony pruzslijából egy 8 koronát tartalmazó erszényt és vad futással eltűnt. A rendőrség nyomozza a tolvajt. — Az elmúlt éjszaka a Hosszu-u. 24. sz. a levő házban az egyik lakóra: Stern Eszternére tejszével támadt a házigazda: Váji József, ama kijelentéssel, hogy agyonüti. A megrémült asszony rendőrt hívott segítségül. Az előérkező rendőrré is fejszét fogott Váji. Minéltogva büntügyi uton vonják majd felelősségre.

* **Kellemes szórakozás.** Fülöp István az Európa szálloda tulajdonosa kellemes meglepetésben részesíti vendégeit. Nap-nap után s esténként mozgó fényképes előadásokat tart, szép időben gyönyörű, Nagyváradon csaknem egyedül álló kertjében, kedvezőtlen idő esetén pedig a tágas étteremben. Hetenként háromszor újjáéltatott műsor. Nagyszerű magyar konyha. Saját termésű borok és állandóan finom csapolt Dréher-sör. Belépti-díj nincs. A zenét Pócsi Laci hírneves zenekara szolgáltatja.

x MOLNAR H. Bómer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemények kaphatók. Telefon 395.

* **Szülők érdeke.** Minden szülő, akinek a gyermeke iskolába jár, saját érdekében cselekszik ha az iskolában szükséges könyveket *Sebő* Imre könyv- és papirkereskedőnél szerzi be (*Nagyvárad Rákóczi-ut Oláry-ház*) Sebő Imrénél ugyanis bármely iskolába előírt könyvet meglehet kapni. Ugyancsak belehet szerezni nála papír, író- és rajzszerkeket, mind kitűnő minőségben — *feltűnő olcsó árban Sebő* Imre igen jó hírű cég tulajdonosa, ugyanezért szivesen ajánljuk a közönség pártfogásába.

* **Női-ruha kiállítás** van állandóan *Weber Testvérek* üzletben a Bémer-téren. A legújabb párisi modellek az őszi időnyre már megérkeztek és az üzletben vételkényszer nélkül megtekinthetők. A cég mai hirdetésére felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

x **Náci bácsi mozija.** Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy sikerült egy elsőrendű Párisi mozgófényképgyárral összeköttetésbe lépni. És így azon helyzetben vagyok, hogy vendégeimet a legjobb műsorral szórakoztassam. Kedvező időben az árnyas kert-helyiségben, kedvezőtlen időben a nagyteremben. fognak tartani minden nap az előadások. A n. é. közönség rendelkezésére állandóan friss csapolású Dréher-sör, tisztán kezelt borok, kitűnő konyha, figyelmes kiszolgálás. A műsor minden három napban teljesen új.

Legújabb őszi kalapok és férfi divat újdonságok megérkeztek ROTH M. UTODÁNÁI.

Reichard gyermek cipői a legjobbak.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Gretchen.
Csütörtök: Szultán.
Péntek: Csodagyermek.
Szombat: Vig özvegy.
Vasárnap: délután Berger Zsiga, este: Naf-talin.

Műsorváltozás. Mint ismeretes, ma a Csodagyermek volt színre tűzve. Több ok miatt azonban a Csodagyermek előadása elmarad és pénteken kerül színre. Helyette ma színre kerül Dávid és Leipschütz vígjátéka: Gretchen.

Szultán. Verő György régi, híres, melódikus operettje: a Szultán csütörtökön kerül színre. A szerepek elsőrangú erők kezében vannak; a rendezés nagy gondnal történik, a bájos operett valószínű, most is nagy tetszést fog aratni.

Vig özvegy. Szombaton érdekes estélye lesz a nyári szinkörnek. A Vig özvegy kerül színre és pedig szerepváltozással. Daniló szerepét: Toronyi Gyula fogja játszani. Az érdekes vállalkozás elé minden esetre nagy érdeklődéssel nézhetünk. Az igazgatóság különös gondot fordít arra, hogy a gyönyörű operett teljes szépségében érvényesülhessen.

TÁVIRATOK.

A török-belga konfliktus.

Konstantinápoly, szeptember 15. A bolgár ügyvivő ma élehangú tiltakozó jegyzéket fog a portának átnyújtani. A jegyzék fel fogja említeni, hogy a bolgár ügyvivőt eddig a palotában adott ebé-

dekre mindenkor meghívták és hogy nem lehet őt nem tekinteni diplomatának, mert a hágai konferencia határozatait önállóan írta alá. A vita már egy hét óta folyik, de szorgosan eltitkolták.

Az előfogat miatt.

Lippa, szeptember 15. Az itteni tüzér lövőgyakorlatok alkalmából az itt tartózkodó tüzerek a lakosság előfogatait szokták használni. Tegnap délután Recht nevű tüzérkaplár Dulea Györgye román paraszttól egy ily előfogatot kért, amiből veszekedés, majd verekedés támadt, Dulea egy vasvillát kapott fel és azzal a kaplár kíséretében levő Horvát tüzért több helyen súlyosan megsebesítette. A katonát haldokolva szállították a kórházba, Duleát pedig a csendőrségre vitték.

Marokkó.

London, szept. 15. A Daily Mail jelenti Berlinből. Előreláthatólag napok fognak eltelni, míg Németország abban a helyzetben lesz, hogy nézeteit a franciaspanyol javaslatokra adandó válaszejegyzékében előterjeszthesse. A jegyzéknek több olyan pontja van, melyekre nézve Németországnak előbb marokkói képviselőivel kell érintkezésbe lépnie, mielőtt válaszát megfogalmazhatja. Bülow herceg csak a hét végén érkezik haza, ami az ügy elintézését szintén késlelteti.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. A Belényes-Vaskóh vidéki tüdővész ellen védekező egyesület alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

Igazságszolgáltatás.

Bál után — börtön.

Középes község fiatalága nagy bált rendezett az ideai farsangon, amelynek következménye az lett, hogy egy-két legény többet többet ivott a szőlő nedvéből — és elázott. Az elázottak között voltak Sipos László, Somogyi Karácsony és Magdus János is, akik nem tudták jó szemmel nézni, hogy Sipos Gáborral a leányok olyan szívesen táncolnak. Összebeszélték tehát. Sipos Gábort kiverték a korcsmából és hogy vissza ne térhessen csizmasarokkal bevették a fejét.

A nagyvárad kir. törvényszék büntető tanácsa súlyos testi sértés büntetéseért a három duhaj legényt 1—1 havi fogházra ítélte.

Aki az anyósát lopja meg.

Szabó Jánosnak elfogyott a pénze és ezen a pénzihiányon úgy segített, hogy ellopott anyósától, Molnár Péternélől 254 korona értékű ágyneműt és azt értékesítette. A lopásra rájöttek és a mai főtárgyaláson 8 havi börtönnel jutalmazta a bíróság ezt a furcsa pénzszerzési módot.

MULATSÁG.

Az Iparos Ifjak szüreti mulatsága.

A Nagyvárad ipartestület ifjuságának önképző-egylete — mint lapunkban jeleztük volt f. hó 20 én, vasárnap este tartja meg a Kereskedelmi Csarnok dísztermében jelmezes székelycsángó szüreti mulatságát könyvtára gyarapítására.

Az estélyre a meghívókat több mint 1000 példányban bocsátotta ki a rendezőség, akik azonban mégis tévedésből meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, ez uton kéretnek, hogy azok iránt legyenek szivesek az egylet helyiségébe, Körözs-utca 1. sz. alá fordulni, hol készséggel szolgál meghívókkal a rendezőség.

Jegyek előre válthatók: személy-jegy 1 kor. 20 fillér, családjegy (3 személyre) 3 kor. Balogh Ferenc, Szaroveszky-utca (fodrász) és Zboray Gyula és Társa Rákóczi-uti szücs üzletében.

Felülfizetéseket köszönettel fogad és annak idején hírlapilag nyugtáz az egylet elnöksége.

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 15.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A gabonátőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 15.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. szept. 15.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölcsön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50
London vista	—	—	240.—
Páris vista	—	—	95.50
20 márkás arany	—	—	28.51
20 frankos (Napoleonder)	—	—	19.09
Német birodalmi márka	—	—	117.62

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKICS GYULA.

Erdő-eladás.

A nagyvárad i. sz. főt. Káptalan tulajdonát képező, alább felsorolt erdővágások összes földfeletti fatömege, mely túlnyomó részben »tölgy épületi« fából áll, zárt ajánlatok útján eladatik, és pedig:

- 1., a 36 kat. holdas »méhesi« vágás Gyapju község határában,
- 2., a 11 kat. holdas »ábriházi« vágás Csehi község határában,
- 3., a 27 kat. holdas »hegy-köz-ujlaki« vágás és
4. a 11 kat. holdas »urszádi« vágás fatömegei, melyek kivánatra a természetben kimutattatnak.

A kellően lepecsételt és 10 százalék bánatpénzzel felszerelt ajánlatok legkésőbb f. évi október hó 19-ik napján d. e. 10 óráig hozzám benyújtandók.

A részletes eladási feltételek az eladó uradalom erdőhivatalánál (Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 4. sz.) beszerezhetők.

Nagyvárad, 1908. évi szeptember hó 12-én.

Papp Imre,

főtiszt.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Tanuló fizetéssel felvétetik!

Cím a kiadóban.

Nagy-Várad város rendőrkapitányi hivatalától.

12398—1908.

Hirdetmény.

Nagy-Várad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy Friedmann és Schvartz fakereskedők által felállítani szándékolt épületfa telep telepengedélyezése tárgyában folyó évi szeptember hó 21-ik napjának délelőtti 11 órájára a Kolozsvári-utca 113-115 számú házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, a mely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítenek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamlások figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1908. szeptember 5.

Gerő Ármin,
r. fők.

Tüzifát

legolcsóbb napi áron házakhoz
szállítanak

Weiszberger és Társa
tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Wallerstein Fülöp Fiai cég

:: Bémer-tér, Pannonia mellett ::

a bekövetkezett
:: holt idényre ::

a rőfös áruk árait
tetemesen leszál-
litotta.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK- PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsönöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 1/2, 32, 35, 40, 41, 44 1/2, 50 évi törlesztésre.

Kölcsönkérvényeket elfogad: BREITENSTEIN és FRIEDLÄNDER Teleky-utca 40. sz. ki egy-szersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

Most jut eszembe, hogy

iskolai

harisnya, női és férfi harisnya, keztyű, trikó, kötött kabátka és mellény, sálkendő, valódi Jäger tanár-ruházat és esőernyőnek a legversenykésebb beszerzési forrása.

BARTOS H. és TSA

kizárólagos harisnyai és ernyőkülönlegességi üzlete

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 2.
(Bazár-épület.)

!! Javítások elfogadtatnak !!

A „MAGYAR BANK“
Részvénytársaság
óvadékképes

irodaszolgát
keres.

Hirdetések
felvételnek
a kiadóhivatalban.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó
látyszerésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárdá.)

Javítások rögtön eszközöltetnek!
Saját műhely!

!!! **Idő akác méz** !!!

NAPON friss tea-vaj ::

NAPON frissen pörkölt kávék

NAPONTA legízletesebb francia vaj

csemegeszőlő szétküldés.

BORNYOMÓ ZSÁKOK,
ÜRMÖSÁGYHOZ szükséges anyagok. Nemkülönböztetve ti szta és friss fűszerárak a legelőnyösebben beszerezhetők

MEZEY JÁNOS ÉS TÁRSA
fűszer és csemege üzletében Szent László-tér nagyváradi takarékpénztári épület. Telefon 249.

! Friss töltésű ásványvizek. !

Fülöp István Európa szállodája.
Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját te mést, kitűnő boraival, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékeltek. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Iskolai

beiratások alkalmával a szülők b. figyelmét felhívja czipő szükségleteinek beszerzésére a . . .

„MOSKOVITS“ czipőgyár.

Nagyvárad Kossuth L.-u.
:: 5. gyár épület. ::

Iskola idény beálltával
fedezzük szükségletünket kész fiu- és gyermek-ruhákban csakis

Kálmán Ferencz
férfi-szabó, kész ruhaáruházában.

Nagyvárad, Rákóczi-út.
(az Orsolya-zárdával szemben.)

legjobb helyen készült munka, utólag lehetetlen olcsó szabott árak, ::

Kész gyászruhák :: raktáron. ::

Női kosztümök és :: blousek. ::

Wéber Testvérek
kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon.
Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női és gyermekruha áruháza **Wéber Testvérek.**

NAGY VÁLASZTÉK!
Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó bevásárlási forrás.

TELEFON 684. Wéber Testvérek
Bémer-tér.

Megrendelések 2 nap alatt készülnek. Mérték utáni megrendelések elfogadtnak.

